

1. Inleiding

Inleiding

In onze Planning-en-Controlcyclus (P&C-cyclus) maken we inzichtelijk in hoeverre de doelstellingen van de gemeente bereikt worden en welke (financiële) middelen daarvoor nodig zijn. De verschillende P&C-producten stellen de gemeenteraad in staat om invulling te geven aan zijn kaderstellende en controlerende taak.

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2025 van de gemeente Geertruidenberg. De Voorjaarsnota bevat twee onderdelen, namelijk: de eerste Tussenrapportage (Turap 1) 2025 en de Kadernota 2026. In tegenstelling tot eerdere jaren is het niet mogelijk om een toelichting op te nemen over de Algemene Uitkering omdat hierover eerst duidelijkheid komt na het verschijnen van de zogenaamde meicirculaire van het gemeentefonds. De meicirculaire was bij het opstellen van deze voorjaarsnota nog niet gepubliceerd. De Voorjaarsnota biedt de mogelijkheid om zowel de inhoudelijke, als (vooral ook) de financiële samenhang in één document integraal te beoordelen.

De Voorjaarsnota wordt in z'n geheel ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Het onderdeel Turap 1 zodat de uitkomsten daarvan verwerkt kunnen worden in de meerjarenbegroting 2025-2028. Het onderdeel van de Kadernota wordt vastgesteld door de gemeenteraad zodat het college op basis van die kaders de begroting concreter inhoud kan gaan geven.

Onderstaand worden eerst de verschillende onderdelen uit de Voorjaarsnota nader toegelicht. Daarna volgen nog een aantal ontwikkelingen die van belang zijn om te vermelden.

Turap 1

Het eerste onderdeel, de Turap 1, bevat de ontwikkeling van de lopende begroting tot medio april 2025 met een financiële doorkijk in meerjarenperspectief. De Turap 1 is daarmee het eerste moment van bijstellen of bijsturen van de kaders zoals vastgelegd in de meerjarenbegroting 2025-2028. Deze rapportage biedt een actueel inzicht in belangrijke financiële ontwikkelingen die zich in het huidige jaar voordoen. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde meerjarenbegroting 2025-2028 worden berekend en toegelicht.

Met de Turap 1 geven we invulling aan de taakstelling op de organisatie, zoals deze in de begroting 2025 was opgenomen. Daarnaast komen we tot een herschikking van bestaande budgetten. Dit zijn budgetten waarvan we op basis van een historische analyse naar de uitputting van de budgetten, de financiële ruimte konden vaststellen. Hier liggen geen beleidswijzigingen aan ten grondslag.

Kadernota

Het laatste onderdeel van de Voorjaarsnota is de Kadernota 2026-2029 waarin de integrale afwegingen en beleidsmatige keuzes voor het komende begrotingsjaar 2026, inclusief meerjarige doorkijk tot en met 2029, worden voorgelegd. Deze kadernota is anders dan u van ons gewend bent. U leest hier vooral het maatregelenpakket dat wij voorstellen om de financiële uitdaging waar we voor staan, aan te pakken.

De Kadernota is een richtinggevend document. Met de Kadernota geeft de raad aan het college de kaders mee waarbinnen de begroting moet worden opgesteld. Onze inzet is gericht op een structureel en reëel sluitende begroting voor de jaren 2026 en 2027. Deze kadernota zet in ieder geval een duidelijke stap in die richting maar dat betekent ook dat we soms noodzakelijke en pijnlijke keuzes moeten maken. Bovendien zijn sommige maatregelen al zo concreet dat deze direct verwerkt kunnen worden in de begroting. Andere vragen eerst nog een uitwerking in bijvoorbeeld een businesscase.

Hiermee geeft de Voorjaarsnota een actueel beeld van de financiële kaders voor de integrale afweging. De integrale afweging vindt op hoofdlijnen plaats en zal gezien de nog bestaande onzekerheden voor een belangrijk deel ook nog worden beïnvloed door de mei- en septembercirculaire. Wij verwachten daarom bij de meerjarenbegroting 2026 - 2029 een gedetailleerder financiële vertaling voor te leggen.

We staan voor grote uitdagingen

Het is inmiddels algemeen bekend dat de meeste gemeenten in Nederland voor grote financiële uitdagingen staan. Dat geldt ook voor Geertruidenberg en dat is in de afgelopen jaren ook met regelmaat met de gemeenteraad gedeeld en besproken. Al langere tijd was bekend dat gemeenten vanaf 2026 in verband met een andere verdeling van het gemeentefonds te maken zouden krijgen met forse financiële tekorten. Er werd in dit verband gesproken over het ravijn van 2026. Inmiddels blijkt uit de Voorjaarsnota van het Rijk dat zij de gemeenten voor de jaren 2026 en 2027 zal helpen. In structurele zin is het echter geen oplossing. Feitelijk is het ravijnjaar verschoven van 2026 naar 2028.

We zien ook grote kansen op ons af komen. Met de deelname aan Powerport doen zich kansen voor om aan onze duurzaamheidsambitie een grote impuls te geven. In praktische zin doen zich kansen voor om met onze partners samen projecten slim en in gezamenlijkheid aan te pakken en daarmee ook eventuele overlast te beperken.

Krapte op de arbeidsmarkt vraagt om het maken van realistische keuzes

We verzetten veel werk ondanks het feit dat onze capaciteit, kennis en kunde niet altijd in balans zijn met onze ambities en maatschappelijke uitdagingen. Daar waar het nog niet is gelukt kijken we opnieuw naar maatregelen om weer op koers te komen. Hoe dan ook remt het ons op onderdelen en zien we niet snel een verbetering in het kwantitatieve en kwalitatieve aanbod van mensen in de huidige arbeidsmarkt. Het aantrekken, binden en boeien van kundig personeel staat hoog op onze prioriteitenlijst omdat we weten dat ons succes afhankelijk is van de talenten die we aan ons kunnen binden en de mate waarin we hen kunnen inspireren en motiveren.

Overheidsorganisaties en hun samenwerkingspartijen zullen als werkgevers steeds meer met elkaar in concurrentie komen om medewerkers te werven én te behouden. Hierdoor wordt de uitdaging om onze maatschappelijke opgaven uit te voeren nog groter en moeten we steeds vaker capaciteit en expertise inhuren. Tegelijkertijd ervaren we dat inhuur steeds kostbaarder wordt. Dit noodzaakt ons om realistische keuzes te maken.

